

GAZDASÁGI ISMERETEK

II. A VIZSGA LEÍRÁSA

A vizsga részei

Középszint		Emelt szint I.	
Írásbeli vizsga (projekt)	Szóbeli vizsga (tételkifejtés és projektvéde)	Írásbeli vizsga (projekt)*	Szóbeli vizsga (tételkifejtés és projektvéde)
-	15 perc (10 perc és 5 perc)	-	20 perc (10 perc és 10 perc)
40 pont	110 pont (70 pont és 40 pont)	40 pont	110 pont (70 pont és 40 pont)
Emelt szint II.			
		Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
		180 perc	20 perc
		90 pont	60 pont

*Emelt szint I. írásbeli vizsgarészben projektmunkát csak akkor választhat a vizsgázó, ha érettségi bizonyítvánnyal nem rendelkezik, és tanulói jogviszonyban van.

A vizsgán használható segédeszközök

	Középszint		Emelt szint I.		Emelt szint II.	
	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
A vizsgázó biztosítja	NINCS	NINCS	NINCS	NINCS	zseb-számológép, vonalzó	NINCS
A vizsgabizottságot működtető intézmény biztosítja	NINCS	NINCS	NINCS	NINCS	NINCS	NINCS

Nyilvánosságra hozandók

	Középszint		Emelt szint I.		Emelt szint II.	
	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
Anyag	projekttémák, útmutató a projekt elkészítéséhez	NINCS	projekttémák, útmutató a projekt elkészítéséhez	NINCS	NINCS	NINCS
Mikor?	december 1-jéig	NINCS	december 1-jéig	NINCS	NINCS	NINCS

KÖZÉPSZINTŰ VIZSGA

Középszint		
Írásbeli vizsga (projekt)	Szóbeli vizsga 15 perc	
egy téma önálló, évközi feldolgozása	tételkifejtés 10 perc 70 pont	projektvédés 5 perc 40 pont
40 pont	110 pont	

Írásbeli vizsga

Általános szabályok

A projekt munka elkészítésének célja, hogy a vizsgázók az elméletben megtanult ismereteiket, a gyakorlatban legyenek képesek alkalmazni, miközben belelátanak egy konkrét vállalat napi működésébe. Az általuk választott téma szempontrendszerét a középpontba helyezve mélyebb ismereteket szerezzenek az adott témából.

A projekt témáit a tavaszi és az őszi vizsgaidőszakokra vonatkozóan előző év december 1-jéig nyilvánosságra kell hozni. Továbbá nyilvánosságra kell hozni a projekt munka elkészítését segítő útmutatót.

A vizsgázót projekt munkájának elkészítésében konzulens segíti. Az a vizsgázó, aki érettségi bizonyítvánnyal rendelkezik, vagy nincs tanulói jogviszonyban, saját maga gondoskodik konzulensről, a tanulói jogviszonyban lévő és érettségi bizonyítvánnyal nem rendelkező vizsgázó konzulense automatikusan a szaktanára.

A vizsgázónak választania kell egyet a központilag megadott témák közül, egyúttal rögzítenie kell a produktum elkészítésének fázisait és a konzultációs időpontokat is.

Az elkészült projekt munkát a vizsgázónak legkésőbb az írásbeli vizsgaidőszak kezdetéig kell leadnia.

A projekt munka leadásakor a tanulónak mellékelnie kell a munkanaplót. Ebben röviden le kell írnia a feladatválasztással kapcsolatos motivációkat, a munkája során felmerült problémákat, kérdéseket, tapasztalatokat, a projekt munka készítése során alkalmazott módszereket, a döntési helyzeteket, az esetleges akadályokat és ezek megoldását, a feladatmegoldás során tapasztalt személyes élményeket.

A konzulens feladata, hogy az önálló témaválasztás után legalább 3 konzultáció alkalmával irányítsa a vizsgázót a feladat elkészítésében, a munkafolyamatáról készült munkanaplót ellenőrizze, végül pedig a munka folyamatát és az elkészült projekt munkát a megadott szempontok szerint szövegesen értékelje. Az elkészült projekt munkát és a munkanaplót aláírásával és dátummal kell ellátnia.

Az írásbeli vizsga (projekt) alapelvei és kritériumai:

A projekt munka elkészítése önálló kutatási tevékenység legyen. A vizsgázó önállóan - tanári konzultációk segítségével - választ témát, kutatási helyet, kutatási időt.

Az oktatási intézményben tanult elmélet és a projekt munka készítése során tapasztalt gyakorlat komplexitását kell tükröznie a produktumnak. A választott témakörön belül be kell bizonyítania a vizsgázónak, hogy az általa elméletben megismert fogalmakat a konkrét vállalkozási gyakorlattal össze tudja kapcsolni. A választott témát a következő típusú műfajokban lehet elkészíteni:

- Hagyományos dolgozat 10-15 oldal terjedelemben, amelyben a választott téma alapján a tanuló bemutatja a vállalkozás működését, gazdálkodásának körülményeit.
- Kérdőíves felmérés készítése, feldolgozása, elemzése, amellyel a tanuló egy potenciális vállalkozás környezetét, illetve egy, már meglévő vállalat működésének körülményeit vizsgálhatja a primer és szekunder adatok tükrében.
- Írásban elkészített, szerkesztett interjú, amely lehetővé teszi a tanuló számára, hogy egy-egy vállalati szakember segítségével, autentikus forrásból nyerjen információkat a vállalkozás egyes részterületeiről.
- Audiovizuális produktum (reklámfilm, fotósorozat) elkészítése, ennek írásbeli magyarázata, elemzése.
- A fenti műfajok bármilyen kombinációban történő alkalmazása elképzelhető.

A vizsgaanyag elkészítésének menetét a konzulens folyamatosan ellenőrzi. A munka egyes szakaszait munkanaplóban kell rögzíteni. Az ajánlott konzultációs szakaszok a következők:

- A téma kiválasztásához szükséges megbeszélés.
- A témához kapcsolódó irodalmak, szakanyagok kiválasztása.
- Kapcsolatfelvétel a kiválasztott vállalkozásokkal.
- Produktum elkészítésének ütemterve.
- A dolgozat vázlatának leadása a felhasznált szakirodalom feltüntetésével. A leadott vázlatot ki kell egészíteni azoknak a kérdéseknek a listájával, amelyek megválaszolása szükséges a dolgozat megírásához.

- Az első változat, „nyerspéldány” leadása.
- Az elkészült projektmunka leadása.
- Tanári bírálat.
- Korrigálás.
- Végleges produktum összeállítása mellékletekkel, bibliográfiával, interjúval és egyéb elkészült anyagokkal együtt.

A projektmunka értékelése

Az elkészült projektmunka értékelés központilag készült javítási-értékelési útmutató alapján, az alábbiak figyelembevételével történik.

A vizsga értékelésének fontos szempontja, hogy a javító tanárnak (szaktanárnak) bírálnia kell egyrészt a produktum elkészítésének folyamatát (15 pont), másrészt pedig az elkészített terméket (25 pont) is.

Amennyiben a konzulens és a javítótanár nem azonos, akkor az elkészítés folyamatáért járó 15 pont megítélése a konzulens szöveges értékelése és a munkanapló figyelembevételével történik.

A projektmunka megvédése a szóbeli érettségi egyik részeleme.

A projektkészítés folyamata (15 pont), értékelési szempontok:

- Határidők betartása.
- A vizsgaleírásban megadott terjedem.
- Folyamatos kapcsolattartás a konzulenssel.
- Munkanapló vezetése, a munkavégzés során szerzett tapasztalatok rögzítése.
- Forrásmunkák ötvözése a saját kutatás eredményeivel.

Az elkészült projektmunka tartalma (25 pont), értékelési szempontok:

- A cím és tartalom összhangja.
- A hangsúlyos részek kiemelése.
- A fejezetek egymáshoz viszonyított aránya.
- Tartalomjegyzék, oldalszámozás, helyesírás.
- Formai követelmények betartása.
- Stílus.
- Szaknyelv alkalmazása.
- A tanult elemek összekapcsolása a gyakorlati tapasztalatokkal.
- Ábrák, grafikonok, képek, mellékletek megfelelő alkalmazása.
- Általános tájékozottság a kiválasztott témában.
- Források pontos feltüntetése.
- Logikai összefüggés az egyes fejezetek között.
- Kritikai észrevételek javaslatok megfogalmazása.

Szóbeli vizsga

A vizsgán kerül sor - tételhúzás mellett - a projektmunka megvédésére.

A középszintű szóbeli vizsgán a tételsor összeállításáról és a projektmunkához kapcsolódó kérdésekről a vizsgabizottságot működtető intézmény gondoskodik.

Feleléskor a kifejtés sorrendjét a vizsgázó választja meg.

A tételt a vizsgázónak önállóan kell kifejtenie. Közbekezdni csak akkor lehet, ha teljesen helytelen úton indult el vagy nyilvánvaló, hogy elakadt.

Tartalmi szerkezet

A középszintű szóbeli érettségi vizsga két, jól elkülöníthető részből áll:

1. feladat: tételkifejtés
2. feladat: projektvédelem

1. Tételkifejtés

A szóbeli vizsgára a szaktanár 20-25 tételt jelöl ki a megadott témakörökből, mindegyikből legalább egyet. A követelmények az előírt középszintű kompetenciákhoz kapcsolódnak.

A szóbeli vizsga alapvetően a közgazdaságtan alapfogalmainra, az ezekhez kapcsolódó közgazdasági jelenségekre épül, a gazdasági szemlélet elsajátításának bemutatását igényli a vizsgázóktól.

A tételsor témakörei:

1. A közgazdaságtan alapfogalmai, főbb kérdései, vizsgáldási módszerei
2. A piaci mechanizmus alapvető elemei, működése, a piacgazdaság jellemzői
3. A pénz kialakulása és funkciói
4. A fogyasztó, mint a gazdaság egyik kulcsszereplője, döntési mechanizmusai, illetve a fogyasztói magatartás elemzése
5. A fogyasztói magatartást befolyásoló tényezők
6. A vállalkozások fogalma, célrendszere, vállalkozási formák
7. A termelés erőforrásai és felhasználási lehetőségeik
8. Piaci formák és jellemzőik. A racionális vállalkozói magatartás, különböző piaci viszonyok között.
9. A vállalat finanszírozása, a vállalkozás működését és vagyoni helyzetét befolyásoló tényezők
10. A piaci mechanizmus működési zavarai
11. A munka, mint termelési tényező a gazdálkodás folyamatában
12. A makrogazdaság szereplői és a makrojövedelem keletkezése.
13. A modern pénz teremtése és a pénzpiac
14. A munkaerőpiac és a munkanélküliség problémájának elemzése
15. Az állam gazdasági szerepvállalásának megjelenése, oka, fejlődési szakaszai, a gazdasági válságok
16. Költségvetés politika jellemzői
17. Az infláció és a monetáris gazdaságpolitika jellemzői
18. A nemzetgazdaság külgazdasági kapcsolatai
19. Aktuális gazdasági problémák és megoldási alternatívák
20. A globalizáció.

2. Projektvédés

A vizsgázók számot adnak az adott részterülethez kapcsolódó elméleti ismereteikről, rámutatnak arra, hogy az általuk tanulmányozott területen milyen módon valósult meg az elméletben megismert összefüggések.

A vizsgázónak röviden ismertetnie kell a választott témát, indokolnia kell választását, be kell mutatnia az elkészült projektmunkát, és röviden válaszolnia kell a bizottság tagjainak kérdéseire.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A kihúzott tétel értékelése

A tételsor összeállításakor rögzíteni kell a tételek kifejtésének elvárt összetevőit és az ezekre adható, a 70 pont felosztásával kialakított maximális részpontszámokat, amely alapján a feleleteket értékelni kell.

A projektmunka védésének értékelése

A projektmunka védésének értékelésekor az alábbi szempontokat kell figyelembe venni és a 40 pont felosztásával kialakított maximális részpontszámokat, ez alapján kell felosztani.

A feladat megértése, témátartás, a lényeg kiemelése (12 pont)

- A tétel pontos értelmezése, vizsgázó a kijelölt témáról beszél
- A vizsgázó felelete lényegre törő (nem vész el a részletekben)
- A vizsgázó a tételhez tartozó, minden lényeges elemet kiemel
- A vizsgázó pontosan ismeri projektmunkáját

Világosság, nyelvhelyesség, a felelet felépítése (6 pont)

- A nyelvi előadásmód igényessége
- A felelet szerkezete felismerhető, logikus

A szaknyelv alkalmazása (6 pont)

- A tudománynak megfelelő terminológia pontos használata (megfelelő fogalmak ismerete)

Tájékozottság elméleti és gyakorlati kérdésekről (10 pont)

- A tanult elemek összekapcsolása a gyakorlati tapasztalatokkal
- Ábrák, grafikonok megfelelő alkalmazása
- Általános tájékozottság a kihúzott témában
- Tartalmi gazdagság

A témakörben fontos tényezők feltárása, a téma problémaközpontú bemutatása, önálló véleményalkotás (6 pont)

- Kiegészítő szakmai kérdések problémacentrikus megválaszolása
- Önálló véleményalkotás

EMELT SZINTŰ VIZSGA

Írásbeli vizsga

Az emelt szintű írásbeli vizsga során a vizsgázó vagy egy projekt munkát készít, vagy egy központilag készült feladatsort old meg.

I. Projektmunka készítés jellemzői:

A középszinttel formailag megegyező (tartalmilag mélyebb, átfogóbb ismereteket bemutató) projektmunka elkészítése, amelynek témakörei megegyeznek a középszint témaköreivel.

II. Írásbeli feladatsor jellemzői:

Meghatározott témakörökhöz (makroökonómia, a mikroökonómia és a nemzetközi gazdasági ismeretek) kapcsolódó feladatsor megoldása.

Szóbeli vizsga

Az emelt szintű szóbeli vizsga attól függően, hogy a vizsgázó projekt munkát készített vagy feladatsort oldott meg, az alábbiak szerint alakul:

1. feladat

A vizsgakövetelménynek megfelelő témakorból kihúzott tétel kifejtése.

2. feladat

- projektvédelem

vagy

- a kihúzott szóbeli tételhez kapcsolódó aktuális gazdasági esemény (fogyasztói szokások, infláció, globalizáció, privatizáció, fogyasztóvédelem stb.) értelmezése, elemzése egy megadott forrás alapján.

I. A vizsga szerkezete, ha az írásbeli vizsga projekt

Emelt szint		
Írásbeli vizsga (projekt)	Szóbeli vizsga 20 perc	
egy téma önálló, évközi feldolgozása	tételkifejtés 10 perc	projektvédelem 10 perc
	70 pont	40 pont
40 pont	110 pont	

II. A vizsga szerkezete, ha az írásbeli vizsga központilag készült feladatsor

Emelt szint		
Írásbeli vizsga 180 perc	Szóbeli vizsga 20 perc	
feladatsor	tételkifejtés	aktuális gazdasági esemény értelmezése, elemzése
90 pont	40 pont	20 pont

I. Írásbeli vizsga „PROJEKTMUNKA” készítése esetén

A projektmunka elkészítésének célja, hogy a vizsgázók az elméletben megtanult ismereteiket, a gyakorlatban legyenek képesek alkalmazni, miközben belelátnak egy konkrét vállalat napi működésébe. Az általuk választott téma szempontrendszerét a középpontba helyezve mélyebb ismereteket szerezzenek az adott témából.

A projekt témáit a tavaszi és az őszi vizsgaidőszakokra vonatkozóan előző év december 1-jéig nyilvánosságra kell hozni. Továbbá nyilvánosságra kell hozni a projektmunka elkészítését segítő útmutatót.

A vizsgázót projekt munkájának elkészítésében konzulens segíti.

A vizsgázónak választania kell egyet a központilag megadott témák közül, egyúttal rögzítenie kell a produktum elkészítésének fázisait és a konzultációs időpontokat is.

Az elkészült projekt munkát a vizsgázónak legkésőbb az írásbeli vizsgaidőszak kezdetéig kell leadnia.

A projektmunka leadásakor a tanulónak mellékelnie kell a munkanaplót. Ebben röviden le kell írnia a feladatválasztással kapcsolatos motivációkat, a munkája során felmerült problémákat, kérdéseket, tapasztalatokat, a

projektmunka készítése során alkalmazott módszereket, a döntési helyzeteket, az esetleges akadályokat és ezek megoldását, a feladatmegoldás során tapasztalt személyes élményeket.

A konzulens feladata, hogy az önálló témaválasztás után legalább 3 konzultáció alkalmával irányítsa a vizsgázót a feladat elkészítésében, a munkafolyamatáról készült munkanaplót ellenőrizze, végül pedig a munka folyamatát és az elkészült projektmunkát a megadott szempontok szerint szövegesen értékelje. Az elkészült projektmunkát és a munkanaplót aláírásával és dátummal kell ellátnia.

Az írásbeli vizsga (projekt) alapelvei és kritériumai:

A projektmunka elkészítése önálló kutatási tevékenység legyen. A vizsgázó - tanári konzultációk segítségével - önállóan választ témát, kutatási helyet, kutatási időt.

Az oktatási intézményben tanult elmélet és a projektmunka készítése során tapasztalt gyakorlat komplexitását kell tükröznie a produktumnak. A választott témakörön belül be kell bizonyítani a vizsgázónak, hogy az általa az elméletben megismert fogalmakat a konkrét vállalkozási gyakorlattal össze tudja kapcsolni. A választott témát a következő típusú műfajokban lehet elkészíteni:

- Hagyományos dolgozat 10-15 oldal terjedelemben, amelyben a választott téma alapján a tanuló bemutatja a vállalkozás működését, gazdálkodásának körülményeit.

- Kérdőíves felmérés készítése, feldolgozása, elemzése, amellyel a tanuló egy potenciális vállalkozás környezetét, illetve egy, már meglévő vállalat működésének körülményeit vizsgálhatja a primer és szekunder adatok tükrében.

- Írásban elkészített, szerkesztett interjú, amely lehetővé teszi a tanuló számára, hogy egy-egy vállalati szakember segítségével, autentikus forrásból nyerjen információkat a vállalkozás egyes részterületeiről.

- Audiovizuális produktum (reklámfilm, fotósorozat) elkészítése, ennek írásbeli magyarázata, elemzése.

- A fenti műfajok bármilyen kombinációban történő alkalmazása elképzelhető.

A vizsgaanyag elkészítésének menetét a konzulens tanár folyamatosan ütemezi és ellenőrzi. A munka egyes szakaszait munkanaplóban kell rögzíteni. Az ajánlott konzultációs szakaszok a következők:

- A téma kiválasztásához szükséges megbeszélés.

- A témához kapcsolódó irodalmak, szakanyagok kiválasztása.

- Kapcsolatfelvétel a kiválasztott vállalkozásokkal.

- Produktum elkészítésének ütemterve.

- A dolgozat vázlatának leadása a felhasznált szakirodalom feltüntetésével. A leadott vázlatot ki kell egészíteni azoknak a kérdéseknek a listájával, amelyek megválaszolása szükséges a dolgozat megírásához.

- Az első változat, „nyerspéldány” leadása.

- Az elkészült projektmunka leadása.

- Tanári bírálat.

- Korrigálás.

- Végleges produktum összeállítása mellékletekkel, bibliográfiával, interjúval és egyéb elkészült anyagokkal együtt.

A projektmunka értékelése

A projektmunka értékelése központilag készült javítási-értékelési útmutató alapján történik.

A projektmunka megvédése a szóbeli érettségi egyik részeleme.

I. Szóbeli vizsga, ha az írásbeli vizsga „PROJEKT

Az emelt szintű szóbeli vizsga központi tételsor alapján zajlik.

A vizsgán kerül sor - tételhúzás mellett - a projektmunka megvédésére.

Feleléskor a kifejtés sorrendjét a vizsgázó választja meg. A tételt a vizsgázónak önállóan kell kifejtenie. Közbekérdezni csak akkor lehet, ha teljesen helytelen úton indult el vagy nyilvánvaló, hogy elakadt.

Tartalmi szerkezet

Az emelt szintű szóbeli vizsga két, jól elkülöníthető részből áll:

1. feladat: tételkifejtés

2. feladat: projektvéde

1. Tételkifejtés

A vizsgakövetelményeknek megfelelő témákból kihúzott tétel kifejtése.

(Lásd: Szóbeli vizsga, ha az írásbeli vizsga feladatsor megoldása részben a szóbeli tételek témakörei, tematikai arányai.)

2. Projektvédés

A vizsgázó a dolgozatról beszél irányított formában, úgy, hogy a dolgozat témakörével kapcsolatos kérdéseket kap.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A szóbeli felelet értékelése a központilag készült értékelési útmutató alapján történik.

II. Írásbeli vizsga „FELADATSOR” megoldása esetén

Tartalmi szerkezet

Az ismeretanyag kiválasztása a részletes követelmények emelt szinten meghatározott témaköreire kapcsolódik. A feladatok az előírt emelt szintű kompetenciákhoz kapcsolódnak.

Az írásbeli feladatokban, az alábbi arányban jelennek meg a makroökonómia, a mikroökonómia és a nemzetközi gazdaság ismeretei:

Témaegység	Arány (%)
makroökonómia	Kb. 40
mikroökonómia	Kb. 40
nemzetközi gazdaság	Kb. 20

A feladatsor az alábbi feladattípusokat tartalmazza:

- Feleletválasztás
- Igaz-hamis állítások indoklással
- Rövid választ igénylő feladatok
- Számítást, ábrázolást igénylő feladatok

Az írásbeli feladatsor értékelése

A vizsgadolgozat értékelése központilag készült javítási-értékelési útmutató alapján történik.

Szóbeli vizsga, ha az írásbeli vizsga egy feladatsor megoldása

A szóbeli vizsga alapvetően a közgazdaságtan alapfogalmaira, az ezekhez kapcsolódó gazdasági jelenségekre, összefüggésekre és törvényekre épül. A gazdasági szemlélet elsajátításának bemutatását igényli a vizsgázótól. A szóbeli vizsgán kiderül, hogy a vizsgázó képes-e a tényeket, a fogalmakat, az alaptörvényeket szabatosan definiálni, megszerzett ismeretei felhasználásával a gazdasági jelenségeket megmagyarázni, összefüggéseket alkalmazni, és a folyamatokat összehasonlítani.

Tartalmi szerkezet

Minden szóbeli tétel két feladatból áll:

1. feladat: tételkifejtés
2. feladat: aktuális gazdasági esemény értelmezése, elemzése

1. feladat

Egy közgazdasági témakör általános bemutatása és a témakör meghatározott részeinek részletesebb kifejtése.

A tételsor témakörei:

1. A közgazdaságtan alapfogalmai, főbb kérdései, vizsgálódási módszerei
2. A piaci mechanizmus alapvető elemei, működése, a piacgazdaság jellemzői
3. A pénz kialakulása és funkciói
4. A fogyasztó, mint a gazdaság egyik kulcsszereplője, döntési mechanizmusai, illetve a fogyasztói magatartás elemzése
5. A fogyasztói magatartást befolyásoló tényezők
6. A vállalkozások fogalma, célrendszere, vállalkozási formák
7. A termelés erőforrásai és felhasználási lehetőségeik
8. Piaci formák és jellemzőik. A racionális vállalkozói magatartás, különböző piaci viszonyok között.
9. A vállalat finanszírozása, a vállalkozás működését és vagyoni helyzetét befolyásoló tényezők
10. A piaci mechanizmus működési zavarai
11. A munka, mint termelési tényező a gazdálkodás folyamatában
12. A makrogazdaság szereplői és a makrojövedelem keletkezése.
13. A modern pénz teremtése és a pénzpiac
14. A munkaerőpiac és a munkanélküliség problémájának elemzése

15. Az állam gazdasági szerepvállalásának megjelenése, oka, fejlődési szakaszai, a gazdasági válságok
16. Költségvetés politika jellemzői
17. Az infláció és a monetáris gazdaságpolitika jellemzői
18. A nemzetgazdaság külgazdasági kapcsolatai
19. Aktuális gazdasági problémák és megoldási alternatívák
20. A globalizáció.

2. feladat

A kihúzott szóbeli tételhez kapcsolódó aktuális gazdasági esemény (fogyasztói szokások, infláció, globalizáció, privatizáció, fogyasztóvédelem stb.) értelmezése, elemzése egy megadott forrás alapján.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A szóbeli felelet értékelése a központilag készült értékelési útmutató alapján történik.